

Vlaams
Parlement

ingediend op **169** (2019-2020) – Nr. 1
11 december 2019 (2019-2020)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Manuela Van Werde

over het jaarverslag 2018 van de VRT
en het toezichtsrapport 2018
van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)
op de beheersovereenkomst met de VRT

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Gustaaf Pelckmans;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Tine Van den Brande, Jeremie Vaneekhout;

Katia Segers.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	VRM	4
2.	VRT	4
II.	Bespreking.....	11
1.	Katia Segers.....	11
2.	Karin Brouwers	12
3.	Stephanie D’Hose.....	14
4.	Wilfried Vandaele	15
5.	Gustaaf Pelckmans.....	15
6.	Jos D’Haese.....	16
7.	Tine Van den Brande	17
8.	Marius Meremans	17
9.	VRT.....	17
10.	Slotronde.....	20
	Gebruikte afkortingen	23

Bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

Op donderdag 7 november 2019 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over het VRT-jaarverslag 2018 en het VRM-toezichtsrapport 2018 op de beheersovereenkomst met de VRT.

De presentatie bij de toelichting door de VRT is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. VRM

Marijke Dejonghe, adviseur VRM, herinnert eraan dat de beheersovereenkomst 2016-2020 gesloten is tussen de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door de minister van Media, en de VRT. De overeenkomst bevat de operationele en strategische doelstellingen van VRT, alsook performantiemaatstaven. De VRM verifieert jaarlijks de naleving daarvan en levert zijn jaarlijkse toezichtrapport voor 1 juni af.

De regulator houdt toezicht op de uitvoering van bepalingen van inhoudelijke, maar niet van financiële of budgettaire aard. De VRT maakt zowel cijfergegevens, afkomstig van CIM, Comscore en de eigen studiedienst, als beschrijvende passages over aan de VRM. De regulator controleert de cijfers van de VRT-studiedienst steekproefsgewijs.

Voor 2018 concludeert de VRM dat de VRT zo goed als alle performantiemaatstaven van de beheersovereenkomst heeft gehaald. De maatstaf voor de gesproken ondertiteling bij alle niet-Nederlandstalige uitzendingen is gehaald op niveau van de programma's maar net niet voor alle programmaonderdelen. Daarvan werd 99 procent ondertiteld.

Door het ontbreken van gegevens over personen met een beperking in het eigen personeelsbestand van de VRT, kan de VRM daarover geen uitspraak doen. De VRM raadt de VRT aan een interpretatie van artikel 9 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming te vragen aan de Gegevensbeschermingsautoriteit.

2. VRT

Paul Lembrechts, gedelegeerd bestuurder VRT, wijst erop dat het jaarverslag 2018 in mei 2019 af was, maar door de verkiezingen nu pas toegelicht wordt.

De eerste strategische doelstelling is dat de VRT een publieke omroep moet zijn voor alle Vlamingen en dus met een waardegedreven aanbod zoveel mogelijk Vlamingen bereikt. Volgens de beheersovereenkomst moet ze wekelijks 85 procent van de Vlamingen bereiken. In 2018 heeft het totale aanbod van radio, televisie en digitale platformen 88,7 procent van de Vlamingen bereikt. De VRT is voorstander van het behoud van deze norm omdat ze relevant wil blijven voor alle Vlamingen, van 2 tot 102 jaar bij wijze van spreken.

De publieke radio bereikt meer dan 3 miljoen luisteraars per dag, bijna 56 procent van alle Vlamingen. Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2017. De waarderingscores van de verschillende zenders liggen tussen de 8 en de 8,3. De VRT bereikt per dag net geen 2,7 miljoen kijkers. Dat is per dag ongeveer 90.000 kijkers minder dan in 2017. Uitgesteld kijken en alternatieve mediaconsumptie zoals streamingdiensten spelen een rol in de achteruitgang van het dagelijkse bereik.

Om een afspiegeling te zijn van de hele Vlaamse samenleving voert de VRT een diversiteitsbeleid. Zo is 8 procent van de sprekende actoren in het aanbod in 2018

nieuwe Vlaming. De norm is 5 procent. 38,8 procent was in 2018 vrouw, wat meer is dan in 2017. In 2020 moet de VRT op dat vlak minstens 40 procent halen. Ze is alvast goed op weg. Het aandeel van personen met een beperking bedraagt 1,1 procent. Dat is ongeveer evenveel als in 2017.

Van het personeel is 3,3 procent nieuwe Vlaming. De VRT moet tegen 2020 4 procent halen. Maar daarvoor zouden veel aanwervingen nodig zijn. Gezien de vragen van de overheid over de personeelsbezetting zal het moeilijk worden om die norm te halen. Van de werknemers is 39,6 procent vrouwelijk. De norm is 40 procent tegen 2020 en komt dus binnen bereik. Voor personen met een beperking zijn er geen cijfers. De VRM heeft aangegeven waarom.

Met enkele voorbeelden toont de spreker aan hoe de VRT met haar merken de doelstellingen tracht te halen. Diversiteit is uiteraard zichtbaarder in beeld dan in audio. Toch doen ook de radionetten heel wat inspanningen, vooral MNM. Zo bereikt MNM een kleine 20 procent nieuwe Vlamingen op weekbasis.

De VRT besteedt bijzondere aandacht aan de toegankelijkheid van haar programma's voor slechthorenden. Zo wordt 98,4 procent van de Nederlandstalige programma's ondertiteld, een pak meer dan de norm. Alle nieuws- en duidingsprogramma's worden in 2018 ondertiteld, de norm daarvoor is 100 procent. Tegen 2020 moet het onlinevideoaanbod voor 90 procent ondertiteld zijn. Dat is nu al het geval voor het grootste deel van het videoaanbod op de websites. Exacte cijfers ontbreken nog omdat de VRT aan een exact meetsysteem werkt. Het journaal van 19 uur en de Karrewietprogramma's worden via het Ketnetkanaal met Vlaamse Gebarentaal ondertiteld.

Voor slechtzienden moet de VRT minstens één kwaliteitsfictiereeks met audiodescriptie aanbieden. In praktijk heeft ze alle zondagavondfictie van audiodescriptie voorzien, in totaal negentig afleveringen. Voor gesproken ondertiteling is de norm 100 procent, zoals de VRT bijna gehaald heeft in 2018. Vooral bij de montage van lastminute-items die aan een journaal moeten worden toegevoegd, lukt het soms eens niet. De VRT onderzoekt of het mogelijk is via een geautomatiseerde flow dat soort kleine tekortkomingen weg te werken.

Informatie, cultuur en educatie zijn prioritair. Zo staat het ook in de beheersovereenkomst. Met haar informatieaanbod bereikt de VRT op weekbasis bijna 79 procent van de bevolking. Dat is een stijging ten opzichte van 2017. Op dagbasis geeft dat 1,8 miljoen kijkers, 2,9 miljoen luisteraars en bijna 0,5 miljoen digitale consumenten.

Om de betrouwbaarheid van het nieuws te garanderen hanteert de VRT een streng deontologisch kader, strenger dan dat van de Raad voor de Journalistiek. De VRT heeft daarvoor een deontologische raad, maar ook de VRT-ombudsman ziet erop toe. Uit een vertrouwensonderzoek blijkt dat de Vlaming het nieuws van de VRT nog steeds als de meest betrouwbare informatiebron beschouwt: 75 procent heeft vertrouwen in het informatieaanbod op televisie, op radio is dat ongeveer 72 procent.

In 2018 waren er gemeente- en provincieraadsverkiezingen waarover de VRT een uitgebreid en evenwichtig aanbod bracht.

In verschillende programma's zet de VRT in op onderzoekjournalistiek, in Terzake bijvoorbeeld. Een ander voorbeeld is Voor de zonden van de vaders, over het lot van kinderen van Belgische IS-strijders in Syrië en Irak. Pano maakte in 2018 vijftien eigen onderzoeksjournalistieke reportages. Een recent voorbeeld is een Pano-uitzending over online kindermisbruik.

Voor kinderen tot twaalf jaar is er al jarenlang Karrewiet, dat meer dan 80 procent van alle kinderen bereikt. Voor dertienplussers waren er tot nog toe enkel gefragmenteerd radionieuws en korte updates. Nochtans zijn jongeren geïnteresseerd in nieuws. Ze willen niet wereldvreemd of naïef zijn. Nieuws is belangrijk in de zoektocht naar positie en identiteit. Tieners consumeren nieuws voornamelijk op sociale media. Instagram is daarbij een centraal platform. Daarom besliste de VRT tot aangepast nieuwsaanbod met dezelfde betrouwbaarheid als het klassieke nieuws via het Instagramkanaal nws.nws.nws. Het wordt gemaakt door een jonge ploeg, die zoekt naar interactie met de jongeren en feedback van hen vraagt.

Een tweede kernopdracht van de VRT is cultuur. De openbare omroep wil de rijkdom en verscheidenheid van cultuuruitingen weerspiegelen en aan bod laten komen in het aanbod. De VRT is nog steeds de grootste cultuursponsor van Vlaanderen. Terwijl de VRT in het nieuws één cultuuritem per dag moet brengen, heeft ze er in 2018 654 gebracht. Terwijl haar gevraagd was per jaar minimum 250 captaties van culturele of muziekevenementen te doen, heeft ze er 415 gehaald. Ook in gemengde programma's zoals Iedereen beroemd of De Madammen komen culturele onderwerpen aan bod. Daarnaast is er specifiek culturaanbod zoals Pompidou bij Klara of Culture Club op Radio 1.

Een belangrijk deel van het VRT-aanbod is Vlaams. In primetime zenden Eén en Canvas ongeveer 68 procent Vlaamse producties uit. In 2017 was dat nog 71 procent. Bij onveranderd beleid zal dat aandeel nog dalen. Muziek is een belangrijke pijler van het culturaanbod: 26 procent van de muziek was van Vlaamse makelij, de norm is 25 procent. Ook voor het Nederlandstalige muziekaanbod werden de normen gehaald, zowel bij Radio 1 als bij Radio 2. De grote variatie in het muziekaanbod blijft opvallen. De VRT brengt de meeste unieke nummers van alle Vlaamse radiozenders: in totaal ongeveer 21.000 unieke songs van 8700 artiesten die enkel bij de VRT-radionetten te horen zijn.

Een voorbeeld van hoe de VRT tracht te mobiliseren voor cultuur, is Iedereen Klassiek. Tijdens dit gratis eendaagse muziekfestival, een samenwerking tussen Klara en Concertgebouw Brugge, werd Brugge voor de zevende keer op rij omgetoverd tot een bruisende stad vol klassieke muziek. Voor de recentste editie daagden 18.500 bezoekers op, een record. Voor de populaire Vlaamse muziek is er Zomerhit. Vlaamse muziek komt ook aan bod op televisie, bijvoorbeeld in Belpop op Canvas. Met Vlaanderen Feest geeft de VRT aandacht aan de Vlaamse feestdag maar laat ze ook Vlaamse artiesten aan bod komen.

De VRT hecht veel belang aan standaardtaal. Die wordt vanzelfsprekend gebruikt in verschillende registers. De VRT schikt zich naar wat de Taalunie daarover voorschrijft. Volgens haar taalcharter wil de VRT de norm voor de standaardtaal in Vlaanderen mee bepalen, maar ze wil en moet ook de taalrealiteit in Vlaanderen weerspiegelen. Vlamingen moeten zich voldoende kunnen herkennen in hun publieke omroep. Presentatoren van journaals en televisieprogramma's spreken onberispelijk Nederlands. Gastcommentatoren die voor hun expertise worden aangetrokken, bijvoorbeeld voor sportuitzendingen, hoeven voor de VRT niet noodzakelijk hetzelfde taalregister te hanteren. De VRT heeft daarnaast enkele initiatieven ter ondersteuning van de Nederlandse taal: een wekelijkse taalmail aan ondertussen meer dan 20.000 abonnees, de Schrijfassistent voor taalgebruikers en NedBox voor anderstalige nieuwkomers, beide opgesteld in samenwerking met KU Leuven. De VRT heeft voorts een jaarlijkse Taaldag, dit jaar in deSingel, waarop de Grote Prijs Jan Wauters uitgereikt wordt.

Educatie komt aan bod op alle merken en platformen, met programma's voor een algemeen of een specifiek publiek. Voorbeelden van programma's met een educatieve inslag zijn De klas op Eén, Team Scheire en Wereldrecord op Canvas, en De dokter Bea show op Ketnet. Daarnaast investeert de VRT in documentaires: in 2018

coproduceerde ze 21 documentaires. Om de mediawijsheid te bevorderen, besteedt de VRT in heel wat programma's aandacht aan mediathema's en mediagebruik. In 2018 onder meer in Hautekiet op Radio 1, De Inspecteur op Radio 2, en op televisie in Terzake, Generation M, Karrewiet enzovoort. De openbare omroep heeft ongeveer 3000 nieuwe items overgemaakt aan het VIAA. In totaal zijn er 17.000 items beschikbaar op Het Archief voor Onderwijs.

De VRT neemt ook andere educatie-initiatieven, zoals KLAAR voor het onderwijs. In elke schoolweek stelt de omroep daarmee twee tot drie filmpjes over een actueel thema ter beschikking van leerkrachten van het secundair onderwijs. Daarin geven experts duiding. De filmpjes zijn direct bruikbaar voor de lessen. EDUbox, in samenwerking met Technopolis, imec, Mediawijs en het Vlaams Parlement, is een educatieve tool voor het secundair en het hoger onderwijs, die zelfstandig groepswork in de klas ondersteunt. Elke EDUbox gaat over één thema, bijvoorbeeld datjournalistiek, nepnieuws, democratie en artificiële intelligentie. De afgelopen maanden zijn er zo'n 5000 tot 8000 EDUboxen gemaakt.

De VRT stond samen met de vijf Vlaamse universiteiten aan de wieg van Universiteit van Vlaanderen. Die produceert filmpjes waarin professoren ongeveer vijftien minuten uitleg geven over een bepaald onderwerp. De filmpjes staan op het internet, maar de onderwerpen komen geregeld ook aan bod in radio- en televisieprogramma's.

In de beheersovereenkomst staat een afzonderlijke strategische doelstelling over de publieke meerwaarde van ontspanning en sport. Beide spelen een belangrijke rol in het bereiken en verbinden van een breed publiek, de basisopdracht van de VRT. De VRT gaat voor kwaliteitsvolle ontspanning. 4eVer op Ketnet besteedt aandacht aan pesten en racisme. Andere voorbeelden zijn De Weekenden op Canvas en Nieuwe Feiten op Radio 1. Ook De Strafstee School, De Warmste Week en Mobiele Maandag van Studio Brussel, en Move tegen pesten van Ketnet bieden maatschappelijke meerwaarde. Down the road werd nog maar net gelauwerd met de AIB Impact Award. Dat is ondertussen de vierde prijs die het programma kreeg. 56 procent van de kijkers krijgt erdoor een positiever beeld over mensen met het syndroom van Down.

Een ander voorbeeld is Taboe, ontspannend maar tegelijk maatschappelijk relevant. Het programma kreeg een prijs voor de beste format en won de HA! van Humo en een prijs in de reality-tv-dramacompetitie van het New York Festival. Het is nu ook genomineerd voor een Emmy. Uit de metingen blijkt dat heel wat Vlamingen het programma kennen, erover gepraat hebben, erdoor aan het denken gezet zijn en er iets door bijgeleerd hebben.

Paul Lembrechts beschouwt sport als een bijzondere vorm van ontspanning. De openbare omroep besteedt niet alleen zendtijd aan wielrennen en voetbal, maar ook aan tal van sporten met een beperktere draagkracht. De VRT tracht dat soort sporten bekender te maken door een handige programmering. Apart geprogrammeerd haalt handbal een bereik van ongeveer 6000 kijkers, tussen grote sportevenementen zijn dat er ongeveer 222.000. In 2018 maakt Sportweekend reportages over 53 verschillende sporten. Op Radio 1 waren het er 55.

De VRT zond dat jaar voor ongeveer 12,1 miljoen euro aan sportrechten uit. Dat is slechts 3,2 procent van haar totaalbudget. De stijging ten opzichte van 2017 komt door de grote sportzomers van even jaren: in 2018 het WK voetbal, de Ronde van Frankrijk en de eerste editie van de Europese kampioenschappen in zeven verschillende sporttakken. In oneven jaren worden aan rechten om en bij de 7 miljoen euro uitgegeven. Tien jaar geleden was dat nog 13 miljoen euro, wat bewijst dat het sportaanbod aanzienlijk gekrompen is. De VRT betreurt dat omdat ze sport als een opdracht ziet van een openbare omroep.

Een volgende doelstelling is een scherpe missie voor de aanbodsmerken: vijf radionetten, drie televisienetten, nieuws en sport. Conform de vijfde strategische doelstelling evolueert de VRT naar een digitale mediaorganisatie, die haar online-aanbod versterkt en investeert in innovatieve vertelstructuren en formats. Het onlineaanbod is bij alle merken blijven toenemen, met 146.000 bijkomende bezoekers ten opzichte van 2017, naar een totaal van bijna 1,3 miljoen gebruikers. Ook op sociale media gaat de VRT vooruit: naar 2,5 miljoen fans op Facebook en 1,7 miljoen op Twitter. Daarnaast biedt ze op tal van haar websites korte fragmenten, het short-form digitaal aanbod. Radio plus is een populaire app om radio te luisteren via het internet. Op dit ogenblik is hij meer dan 1 miljoen keer gedownload. Ook de lancering van DAB+ past in de verdere digitalisering van het aanbod.

De VRT is tevreden met het succes van VRT NU: meer dan 1,5 miljoen accounts eind 2018. Eind oktober 2019 zijn dat er al meer dan 2 miljoen. Dat is goed voor ongeveer 55 tot 56 miljoen videostarts per jaar. In de top tien van meest bekeken afleveringen staan Thuis, maar ook Geub, Durf te vragen, Grenslanders, Het Gezin en Das Boot.

Om mee te zorgen voor de belangrijke innovatie in media en mediatechnologie participeert de VRT in 2018 aan zestien projecten. Ze krijgt daarvoor de steun van het Europese Horizon 2020 en het Vlaams Agentschap voor Innoveren en Ondernemen. Daarnaast investeert de VRT in menselijk kapitaal. Open VRT brengt een tweeduizendtal jonge Vlamingen enkele keren per jaar samen in een creatieve mediacommunity. Het is ook een rekruteringspool voor nieuwe VRT-medewerkers. VRT Start-up zoekt naar nieuwe formats en vertelstructuren.

VRT Sandbox geeft per jaar een vijftiental kleinere startende bedrijven de kans om gedurende drie tot zes maanden in te huizen bij de VRT en met gesloten beurs toegang te krijgen tot het programma-aanbod en de formats van de VRT. Zo kunnen ze hun product of dienst professionaliseren en een proof of concept maken van hun ontwikkelingen. Op vraag van de EBU hebben de VRT-medewerkers zeventien andere Europese omroepen gevonden die een eigen lokale sandbox opgezet hebben. Brussel is de hub en de andere omroepen de lokale spaken van dit netwerk. Dat zorgt ervoor dat start-ups uit deelnemende landen zaken kunnen uitwisselen en grotere markten kunnen bereiken. De modale Vlaming kent die belangrijke rol als motor van het media-ecosysteem niet.

De VRT versterkt het Vlaamse medialandschap, wil een hefboom zijn en een kwalitatief en economisch leefbaar landschap stimuleren. Zo helpt ze een pluralistisch en divers aanbod in een internationale context in stand te houden. De beheersovereenkomst stelt dat 15 procent van de inkomsten moet besteed worden aan externe producties. Tegen 2020 moet dat 18,25 procent zijn. In 2018 ging al 18,29 procent van de inkomsten daarheen. De VRT zal dat percentage allicht ook in 2019 halen. Voor 2020 is dat echter lang niet zeker, omdat de middelen niet noodzakelijk toereikend zullen zijn voor productiehuizen. In 2018 besteedt de VRT 60,6 miljoen euro in de Vlaamse productiesector en 15,5 miljoen euro in de Vlaamse facilitaire sector.

Met de PMV heeft de VRT de joint venture Media Invest Vlaanderen, om initiatieven of bedrijven te steunen die het voortouw nemen in de ontwikkeling van mediacontent of -technologie. Hoewel er voorlopig slechts twee initiatieven gesteund worden, Cyborn en Cybernetic Walrus, zijn zowel de PMV als de VRT ervan overtuigd dat de middelen binnen de afgesproken investeringsperiode zullen worden besteed.

Met de hulp van KU Leuven en VUB heeft de VRT in 2018 haar economische en maatschappelijke meerwaarde in kaart gebracht. Daaruit blijkt dat de VRT de motor is van de onafhankelijke productiesector. Dat is ze door samen te werken met een grote diversiteit aan productiehuizen, kansen te geven aan middelgrote

en kleinere productiehuizen, en samen te werken met bedrijven die een DNA hebben dat overeenkomt met de publieke waarde van de VRT. Omdat het voornamelijk Vlaamse bedrijven zijn, kan de VRT de kwaliteit bevorderen, waardoor de Vlaamse productiesector ook op de Europese kaart gezet wordt.

Het aandeel van Vlaamse tv-producties hoort ten minste 65 procent te zijn. Bij Eén bedraagt dat aanbod in 2018 tussen 18 en 23 uur ongeveer 80 procent en bij Canvas 53 procent, wat samen neerkomt op een gemiddelde van 68 procent. In totaal wordt er voor 3655 uur aan Vlaamse televisieprogramma's voor het eerst uitgezonden, ongeveer 67 procent van alle programma's van Vlaamse origine. De VRT werkt daarnaast ook samen met heel wat organisaties.

De VRT is een efficiënte en wendbare organisatie. Het personeelsaantal is aanzienlijk gedaald: van 2633 in 2006 naar 2094 in 2018. Eind 2020 zullen het er nog 2030 zijn. Weinig andere Vlaamse overheidsdiensten of zelfstandige agentschappen hebben zo'n traject doorlopen. Ook het hr-beleid zet in op de cultuuromslag naar een efficiënte en wendbare organisatie. Met Fier op de VRT wordt gestreefd naar het continu verbeteren van leiderschapskwaliteiten van de leidinggevenden, van wie de kwaliteiten de cultuur van een onderneming bepalen. Zij moeten immers zorgen voor veiligheid en vertrouwen bij de medewerkers, zodat die het beste van zichzelf kunnen geven. Uit een enquête bij het personeel in 2018 blijkt dat 87 procent van medewerkers bijzonder trots is om voor de VRT te werken; 89 procent doet zijn job heel graag. De VRT wil ook talenten op alle niveaus ondersteunen. Ze stimuleert interne mobiliteit en zet sterk in op sociaal overleg.

In de korte periode dat *Lieven Vermaele* er algemeen directeur Operaties en Financiën is, is hem al duidelijk geworden dat de VRT een transparante organisatie is, die uitgebreid rapporteert. De VRT moet over de periode van een beheersovereenkomst haar begroting in evenwicht hebben. In even jaren zijn er echter heel wat meer evenementen dan in oneven jaren. In 2018 waren er de Olympische Winterspelen in Zuid-Korea, de verkiezingen en het WK voetbal in Rusland. Volgens de meerjarenbegroting heeft de VRT een geprojecteerd bedrijfsresultaat van min 3,4 miljoen euro in 2018. De organisatie is erin geslaagd om dat te beperken tot min 3,2 miljoen euro, 168.000 euro beter dan begroot.

In het jaarverslag staat een overzicht van de financieringspijlers van de VRT, waarvan de overheidsfinanciering de belangrijkste is. Daarnaast heeft de openbare omroep inkomsten uit merchandising en nevenactiviteiten. Samen met de raad van bestuur is daarvoor een kader opgesteld met een nummer voor elke vorm van merchandising en nevenactiviteiten. Die nummering wordt consequent gebruikt, ook in het jaarverslag.

Procentueel stijgt de totale dotatie in 2018 ten opzichte van 2017, terwijl dat omgekeerd is voor de eigen inkomsten. Dat komt onder andere omdat er in 2017 nog een excedent was, dat afgetrokken werd van de dotatie. Vanaf 2018 heeft de VRT zich correct aan het reclameplafond gehouden. Mocht de VRT een gelijkaardig traject voor commerciële communicatie gevolgd hebben, dan zouden de percentages gelijkaardig zijn. Aparte posten zijn de opbrengsten uit de verkoop van grond en gebouwen van de Reyerssite en de bijdrage aan het pensioenfonds.

Inkomsten haalt de VRT voor 10 procent uit de exploitatie van content. Dat zijn onder meer de distributiecontracten met Telenet en Proximus en video on demand in België en Nederland, alsook de samenwerking met Netflix. Door de helse concurrentie zijn die belangrijke inkomsten echter ver van zeker. Voor boodschappen van algemeen nut en de commerciële communicatie heeft de VRT zich aan het plafond gehouden. De andere inkomstenposten zijn klein: onder andere inkomsten uit evenementen, merchandising en technische dienstverlening.

Langs de kostenzijde heeft de VRT in 2018 meer aan aanbod gespenseerd en minder aan onderzoek, innovatie en de ondersteunende directies. De kosten voor radio-aanbod bleven stabiel, maar er gingen meer middelen naar het tv-aanbod, ook de sport. De uitgaven voor thema-aanbod, voornamelijk via digitale producten zoals apps, stegen licht. Ten gevolge van de efficiëntieoefening werden de uitgaven van de ondersteunende directies kleiner.

De VRT krijgt 41,2 euro overheidsfinanciering per Vlaming per jaar. Uit de Europese vergelijking door EBU blijkt dat Vlaanderen na optelling van publieke en eigen middelen per inwoner, een van de efficiëntste publieke omroepen van Europa heeft.

Voor meer cijfers verwijst de algemeen directeur ten slotte naar het jaarverslag zelf.

Luc Van den Brande, voorzitter raad van bestuur VRT, hoopt dat de VRT met de nieuwe commissie even goed zal samenwerken als met de oude. Normaal krijgt het parlement de primeur van het jaarverslag. Door de verkiezingen was dit niet mogelijk, maar dat zal een uitzondering blijven.

Sinds de naamswijziging van BRTN naar VRT ziet de openbare omroep zich als een organisatie die opereert binnen een vierhoek. De Vlaamse Regering zet het algemene mediabeleid uit, onder impuls en controle van het Vlaams Parlement. De raad van bestuur bepaalt de strategische lijnen. Het management heeft grote autonomie om die in te vullen. Omdat alle omroepen samen streven naar een sterk medialandschap, waarin de openbare omroep een belangrijke hefboomrol vervult, is er geen apart VRT-decreet, maar alleen een algemeen Mediadecreet.

In 1998 had de openbare omroep een bereik van nog geen 20 procent, dus was het noodzakelijk enkele hervormingen door te voeren. Die waren niet gemakkelijk maar wel succesvol.

In 2018 heeft de voorzitter aan de raad van bestuur 25 werven voorgelegd, bedoeld om de opdracht van de openbare omroep ook in de toekomst te kunnen vervullen. In maart 2019 heeft de raad zich dan kunnen buigen over twaalf richtsnoeren. Samen met het Mediadecreet vormen die beslissingen het ruimere kader waarbinnen de VRT zich beweegt.

De eerste krachtlijn is dat de openbare omroep een breed aanbod moet hebben. In 2018 heeft de VRT specifiek aandacht besteed aan het bereiken van jongeren. Terloops wijst de voorzitter erop dat de jongerenzender Ketnet, de enige nichezender, een van de kroonjuwelen is van de VRT, zoals ook blijkt uit de cijfers van EBU.

In het kader van haar sociale opdracht moet de VRT bijzondere aandacht besteden aan de mediawijsheid, onder meer van mensen die een lager opleiding kregen of niet vertrouwd zijn met de media.

Een derde essentiële opdracht is de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van nieuws, informatie en duiding. In een democratisch land met diverse opinies is het normaal dat daar af en toe kritische opmerkingen over rijzen.

De VRT heeft voorts de opdracht onderscheidend te zijn, waarmee de spreker niet bedoelt: beter dan de andere mediabedrijven. De VRT heeft echter een specifieke opdracht waartoe private mediabedrijven niet geroepen zijn, zoals diepgravende informatie of programma's voor kleinere doelgroepen.

Het vijfde aspect is dat de kijker het aanbod van de VRT, in het immense media-aanbod, gemakkelijk moet terugvinden, ook in de wirwar van digitale platformen.

Voorts mag de VRT geen focussen nastreven, zoals privémediagroepen dat gewoonlijk doen. Haar aanbod moet zo volledig, kwaliteitsvol en breed mogelijk zijn.

De VRT wenst tot in haar DNA een duurzame organisatie te zijn, op het snijpunt van ecologie, economie en technologische evoluties. Innovatie wordt al te vaak verengd tot technologie, terwijl het begrip veel verder reikt en ook aspecten van bestuur, onderwijs enzovoort behelst. Specifiek voor de VRT is dat ze ook op vlak van content dient te innoveren.

Ooit kreeg de VRT het verwijt geobsedeerd te zijn door de kijkersaantallen. Nu kijkt ze meer naar de impact van haar aanbod. Om ook publiek naar zaken als informatie, duiding en cultuur te leiden, is een kwalitatief ontspanningsaanbod noodzakelijk. Sport is in dat verband niet alleen waardevol als ontspanning op zich, maar ook als verbindend element in de samenleving. De VRT moet voorts haar rol als grootste cultuurinstituut van Vlaanderen blijven waarmaken.

Het speelveld is onder meer door de mediaconcentratie en verplatforming grondig gewijzigd. Distributeurs onderscheiden zich steeds minder van omroepen.

De VRT moet de motor blijven van een sterk Vlaams medialandschap. De privé-mediamaatschappijen zijn dan ook geen concurrent in de betekenis van hinderlijk voor de openbare omroep. Omgekeerd is ook de privésector overtuigd van de noodzaak van een sterke en duurzame openbare omroep. Onder meer met het oog op innovatie, is het nodig dat beide samenwerken. De VRT mag zich niet aan attentisme overgeven, maar heeft een proactieve rol te spelen. Het jaarverslag toont aan dat ze dat daadwerkelijk doet.

De VRT heeft met overtuiging haar rol gespeeld in de algemene besparings-oefening. Haar dotatie is structureel met 86 miljoen euro gedaald. Sinds 2007 is er 190 miljoen euro bespaard. Het personeelsbestand is gedaald met 600 vte. Als de openbare omroep echter haar opdracht moet blijven vervullen, heeft ze een gewaarborgde en duurzame financiering nodig.

Luc Van den Brande besluit dat alle Vlamingen zich moeten kunnen herkennen in de VRT, maar omgekeerd moet de VRT elke Vlaming erkennen in zijn eigenheid, interesse en aanvoelen. Het jaarverslag is een inventaris van maar tevens een richtsnoer voor de excellente invulling van die opdracht.

II. Bespreking

1. Katia Segers

Katia Segers feliciteert de omroep met alweer een goed rapport van de Vlaamse kijker en luisteraar. Dat blijkt uit een stabiel bereik, een grote appreciatie en een groot vertrouwen in de openbare omroep. Het is fijn te zien dat de VRT de ambities van de beheersovereenkomst blijft waarmaken. Het rapport van de VRM is goed, en het verslag van regeringscommissaris Rudi De Kerpel bijzonder positief. Volgens hem slaagde de VRT er ruimschoots in de strategische doelstellingen te halen.

De daling in bereik van mensen met een lager opleidingsniveau met meer dan 3 procent baart *Katia Segers* echter zorgen. Hoe evalueert de VRT die daling? Wat zijn haar mogelijkheden om daar iets aan te doen?

Dat de VRT de streefcijfers over schermaanwezigheid van personen uit doelgroepen haalt, is geen verrassing want die cijfers zijn gewoon veel te laag. Idealiter

zou tegen 2020 50 procent van de schermgezichten vrouw moeten zijn, maar zelfs het streefcijfer van 40 procent wordt moeilijk haalbaar.

Sp.a is voorstander van aparte streefcijfers voor ontspanning en non-fictie, en voor een ondergrens voor elk aanbodmerk. Algemene cijfers verhullen immers een en ander. Zo gaat het aandeel nieuwe Vlamingen volgens de monitor Diversiteit 2018 structureel achteruit, maar dat valt niet af te leiden uit die algemene cijfers. Heeft de VRT detailcijfers? Op Eén blijft de VRT met 6,6 procent onder het gemiddelde van 8 procent. Canvas haalt het slechtste resultaat op het vlak van het aandeel nieuwe Vlamingen. Met 29 procent haalt die zender dan weer het beste resultaat voor vrouwelijke schermgezichten, zij het nog steeds onder de norm. Het aandeel personen met een handicap blijft stabiel. Op Ketnet ligt dat zelfs onder 1 procent. Die vaststellingen bewijzen hoe belangrijk het is streefcijfers te behouden.

Ten gevolge van de Algemene Verordening Gegevensbescherming houdt de VRT niet langer bij wie van zijn personeelsleden een migratieachtergrond of een handicap heeft. Sp.a vindt samen met de VRM dat de VRT hierover het advies moet vragen van de GBA. Op voorwaarde dat de personeelsleden daarvoor hun toestemming geven, moet het toch mogelijk zijn die gegevens te registreren. Ook gender valt onder de gegevensbescherming, maar wordt toch bijgehouden. De anonieme gegevens die de VRT wel verstrekt, maken duidelijk dat het moeilijk wordt het streefcijfer van medewerkers met een migratieachtergrond te halen, zeker gezien de nieuwe besparingsronde.

De besparingen zullen gevolgen hebben op de aanbestedingen voor externe producties en voor facilitaire diensten. Wat zullen de gevolgen precies zijn?

Het commissielid peilt voorts naar de financiële en werkingsimplicaties van het ontbinden van het nieuwbouwcontract.

De VRT heeft zich sterk gemaakt de samenwerking met de regionale omroepen te intensifiëren. Zo zou ze de mogelijkheden onderzoeken van een gezamenlijk crossmediaal meetsysteem. Hoe ver staat het daarmee?

In welke mate is het saldo van de herstructureringsmiddelen ingezet om de niet-indexatie van de werkingsmiddelen te compenseren? Over hoeveel gaat het precies? Hoeveel is er overgeheveld uit de reserves van de Var?

Wanneer zal de nieuwe raad van bestuur geïnstalleerd worden? Wie zal de visienota die de huidige raad opstelt, bekrachtigen: de oude of de nieuwe raad van bestuur?

Tegen 2020 moeten er nog zeventig voltijds equivalente medewerkers verdwijnen. Zijn dat natuurlijke afvloeiingen?

In het rapport van de regeringscommissaris staat één kritische noot. Hij betreurt dat Klara onder druk blijft staan qua middelen en mensen. Meer middelen en mensen zouden de kwaliteit en vooral het bereik ten goede komen, aldus Rudy De Kerpel. Zal de VRT daarmee rekening houden?

Het regeerakkoord kondigt een hervorming van de VRM aan. Het heeft het over de ontwikkeling van een gedegen interne en externe controle van de VRT. Heeft de VRT suggesties hoe die controle beter kan?

2. Karin Brouwers

Karin Brouwers feliciteert de VRT met haar gedetailleerde, volledige, overzichtelijke en mooi vormgegeven jaarverslag, een voorbeeld voor andere organisaties. Wel

suggereert ze, gezien het almaar toenemende volume, om ook een kortere versie ter beschikking te stellen.

Dat de medewerkers van de VRT in 2018 goede prestaties hebben geleverd en daarmee dagelijks een belangrijke bijdrage leveren aan de samenleving, blijkt uit de impactmeting. Zo vond net als in 2017 71 procent van de Vlamingen het belangrijk dat Vlaanderen een eigen publieke omroep heeft. Toch zijn sommige cijfers lager dan het jaar ervoor: 6,9 op 10 beaamt dat de VRT het echte Vlaamse leven goed weerspiegelt, in 2017 was dat nog 9,1. Opvallend is daarnaast dat in 2017 9,3 op 10 van de ondervraagde Vlamingen de VRT een voorbeeld van correct taalgebruik vond terwijl dat in 2018 gezakt is tot 7,3.

In 2018 geloofde een meerderheid van 57 procent in de positieve impact van de VRT op de samenleving. In 2017 scoort de stelling "de VRT laat toe mijn algemene kennis te vergroten" nog 7,3/10 en "de VRT helpt me up-to-date te blijven met wat er gebeurt" 7,4. In dat jaar vond 92 procent dat de VRT hen interessante dingen leerde en 84 procent zou zich minder geïnformeerd voelen als de VRT niet zou bestaan. In 2018 zei nog 65 procent de VRT te zullen missen als ze ophoudt te bestaan. Die waardering gaat dus omlaag. Het parlementslid maant de VRT aan ervoor te zorgen dat het terug de andere richting uitgaat, hoewel ze begrip heeft dat het moeilijker wordt zich te wapenen tegen sociale media als Twitter, waar kritiek gemakkelijk verspreid raakt.

Sommige parlementsliden hadden forse kritiek op het nieuwe regeerakkoord. Hen wijst Karen Brouwers erop dat de vraag aan de VRT om bij te dragen aan de Vlaamse identiteit en het hoogste belang te hechten aan de Nederlandse standaardtaal, helemaal geen nieuw dwingend keurslijf is. Ter illustratie citeert ze de bepaling uit het VRT-taalcharter over de standaardtaal. De impactcijfers bewijzen trouwens dat ook de kijkers en luisteraars belang hechten aan correct taalgebruik.

CD&V begrijpt de ongerustheid bij het VRT-personeel en de directie over de bijkomende besparing van ruim 26 miljoen euro, vooral door de koppeling in de huidige beheersovereenkomst aan het maximumpercentage voor personeelskosten: 43,25 procent van de ontvangsten. Volgens de spreker relativeren de cijfers die ongerustheid: in 2018 is de verhouding 41,73 procent, in 2017 42,10 procent.

Voor CD&V moet de VRT de garantie krijgen op een duurzame financiering, met correcte afspraken in de nieuwe beheersovereenkomst over de reclameplafonds, het dividend van de Var en de besteding van het reclame-excedent. De overheids-subsidies moeten in ieder geval volstaan voor de publieke opdracht, wat nu net niet het geval is. Dat debat zal gevoerd worden bij de bespreking van de nieuwe beheersovereenkomst. CD&V kijkt alvast uit naar de visienota daarover van de VRT.

De streefcijfers 'aanwezigheid doelgroepen op scherm' werden opnieuw gehaald, met 8 procent nieuwe Vlamingen terwijl het streefcijfer voor 2020 5 procent is. In 2017 behaalde men echter 8,7 procent. De aanwezigheid van mensen met een beperking stagneert op 1,1 procent, ondanks spraakmakende – door de kijkers én internationaal – geapprecieerde programma's als Down the road, Taboe en Tytgat Chocolat. Om het streefdoel van 40 procent vrouwen in 2020 te halen, zal nog een tandje moeten bijgestoken worden want dit aantal is amper gestegen: van 38 naar 38,8 procent. De VRT heeft een voorbeeldfunctie inzake diversiteit door haar gemeenschapsvormende opdracht. Dat is ruimer dan gender of kleur. Voor de spreker moeten mensen met een beperking, mensen in armoede enzovoort meer aan bod komen opdat de VRT een weerspiegeling wordt van de diverse samenleving.

De streefcijfers 'diversiteit personeel' worden in 2018 nog niet allemaal gehaald. CD&V waardeert de vele inspanningen die de VRT levert om mensen met diverse

profielen aan te werven, en roept op die vol te houden. Een divers personeelsbestand zal zeker bijdragen aan een grotere diversiteit op het scherm. Canvas heeft een interessante subwebsite 'wereldbeeld', een platform met bijdragen over filosofie en zingeving. Wanneer komen er nieuwe tv-programma's over zingeving, waardige opvolgers voor *Wanderlust*? Wat zijn de belangrijkste afspraken uit het structurele overleg met de levensbeschouwelijke verenigingen? Dat vond in 2017 drie keer en in 2018 maar twee keer plaats. Hoe vaak gebeurde dat in 2019, en wat is daar afgesproken? Hoe reageren deze verenigingen op het VRT-aanbod op het vlak van levensbeschouwing?

Meer cultuur op VRT is een van de prioriteiten in deze beheersovereenkomst, maar *Culture Club* is enkel nog een radioprogramma. Zijn er plannen voor een nieuw apart tv-programma over de culturele actualiteit? Of blijft het bij de – op zich goede – evolutie om cultuur meer in het nieuws aan bod te laten komen?

3. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose sluit zich aan bij de lof over het jaarverslag. De return on investment mag gezien worden, net als de beperkte kostprijs per Vlaming. De VRT slaagt erin om jaar na jaar efficiënter te werken, en toch betere kwaliteit te bieden. De besparingen zijn steeds loyaal uitgevoerd. Dat de VRT de opdracht aan de architecten stop zet omdat de kosten te hoog opliepen, is daarvan een bewijs te meer.

Het is een goede zaak dat de VRT zich nu houdt aan de excedentregels. Adverteerders willen gewoon een zo groot mogelijk publiek bereiken en hun producten zowel op de private als de publieke omroepen promoten. Zouden afzonderlijke plafonds zinvol zijn waarbij advertentie-inkomsten van adverteerders die enkel met de VRT willen werken, gesplitst worden van inkomsten van adverteerders die ook via de private zenders promotie voeren? Of bestaat daarover geen cijfermateriaal?

Het ontwerpteam van het nieuwe gebouw had zich ertoe verbonden werk van kunstenaar Philippe Van Snick tentoon te stellen. Wat zal er met die afspraken gebeuren?

Voorts polst *Stephanie D'Hose* naar de visie van de VRT op de samenwerking met de commerciële spelers voor een Vlaamse Netflix.

Hoe evalueert de VRT de joint venture met PMV, Media Invest Vlaanderen? Daarin levert de VRT expertise over media en media-innovatie, en PMV over ondernemerschap en investeringen.

Zal de VRT in 2020 het vereiste percentage personen met een beperking halen?

De lancering van VRT NU heeft wel wat voeten in de aarde gehad, maar ondertussen loopt alles vlot. Beschikt de VRT over cijfers van nieuwe kijkers die ze met dat platform bereikt? Weet de organisatie hoeveel mensen er enkel gebruikmaken van haar online-aanbod?

De relatie tussen directie en personeel stond destijds onder druk. Met 'Fier op de VRT' wordt die bladzijde omgedraaid. Dat de personeelsenquête door meer personeelsleden ingevuld werd, duidt op verbeterde banden. Zijn er ook andere indicatoren van een verbeterde relatie tussen directie en personeel?

Waarom dalen de bestedingen in de facilitaire sector de laatste jaren?

De reportage van Tom Van de Weghe over deep fake verdient lof. Welke andere initiatieven neemt de VRT om de kijker bewust te maken van de risico's van artificiële intelligentie en fake news?

Zijn er cijfers over hoe de VRT rapporteert over vrouwensporten?

Zijn er dankzij Sandbox start-ups uitgegroeid tot levensvatbare onafhankelijke bedrijven?

4. Wilfried Vandaele

Wilfried Vandaele ziet een prima rapport van de VRT. De performantiemaatstaven worden gehaald. De Vlamingen hebben nog altijd vertrouwen in de openbare omroep.

De meetwijze is in 2018 anders dan in 2017, waardoor vergelijken ietwat moeilijker wordt.

De VRT moet het media-ecosysteem versterken door minimaal 15, evoluerend naar 25 procent, van de inkomsten te besteden aan de Vlaamse productiesector en de facilitaire sector. In 2018 is dat 18,29 procent. N-VA noteert dat de gedelegeerd bestuurder twijfelt aan de haalbaarheid in 2020. Wilfried Vandaele is ervan overtuigd dat het, met de performantie die de VRT kenmerkt, toch zal lukken.

De normen voor de Vlaamse muziekproducties op de radio worden gehaald, hoewel soms met de hakken over de sloot.

De Vlaamse producties en coproducties moeten 65 procent van de zendtijd in primetime in beslag nemen. Met 68 procent wordt dat doel gehaald, maar de trend is dalend, wat in het oog moet worden gehouden.

De VRT als cultuurdrager zendt 415 Vlaamse concerten, optredens, voorstellingen en festivals uit, terwijl de norm 250 is. Dat de uitzendingen grotendeels op zenders met een kleiner marktaandeel uitgezonden worden, bewijst dat het nog steeds een niche is.

Voorts polst het commissielid of het inhuren van externen onder personeelskosten valt of onder werkingskosten.

Is het advies van de GBA intussen gevraagd? Zo ja, wat was het antwoord?

Wat reclame-inkomsten betreft, zit de VRT veel dichterbij het reclameplafond dan voorheen, wat een goede zaak is. In het jaarverslag staat alweer dat reclameplafonds marktverstoring werken. Wilfried Vandaele is er niet van overtuigd dat de VRT de taart gewoon groter maakt en zo ook de privéspelers dient. Het plafond is net bedoeld om de privéspelers toe te staan voldoende inkomsten uit die markt te halen.

De VRT is toonaangevend in de standaardtaal, maar dan vooral in non-fictie. Wilfried Vandaele zou daar ook bij fictie meer aandacht voor willen zien. De VRT aligneert zich op de eisen van de Taalunie, maar ook die zou voor Wilfried Vandaele strenger mogen zijn.

De spreker kijkt uit naar de nieuwe beheersovereenkomst.

5. Gustaaf Pelckmans

Gustaaf Pelckmans heeft jarenlang een groot cultuurhuis in Turnhout geleid. Hij beseft dus hoe moeilijk het is de kernopdracht te combineren met tal van maatschappelijke opdrachten. Hij heeft ontzag voor al wat de VRT realiseert met een relatief klein bedrag. Groen is een fan van een sterke openbare omroep. Wat volgt, is dus louter constructief bedoeld.

Een derde van de inwoners zijn nieuwe Belgen of Vlamingen. De streefcijfers voor etnisch-culturele diversiteit weerspiegelen die realiteit totaal niet. Paul Lembrechts vreest dat zelfs die hele kleine percentages door de besparingen niet gehaald zullen worden. Toch suggereert de spreker de normen nog drastisch te verhogen opdat de VRT haar opdracht echt kan waarmaken.

De VRT tracht haar onpartijdigheid te meten met de klachten bij de nieuwsombudsman. In 2018 zijn dat er 724, tegenover 290 in 2017. Dat zou volgens de VRT liggen aan de grotere bekendheid van de pas in 2017 ingestelde functie. Het aantal partijdigheidsklachten daalt relatief, van 31 naar 26 procent. Veel klachten slaan op specifieke uitzendingen, zoals het voorzittersdebat. Slechts 5 procent van de klachten zijn volgens de VRT gegrond. Als dat zo geobjectiveerd kan worden, waarom blijft dan de perceptie van de rode burcht bestaan?

De VRT heeft niet langer een cultuurcoördinator. Hoe wordt die taak nu vervuld? De verkiezingen hebben tegenstellingen tussen stad en platteland blootgelegd. Waarom prefereert de VRT voor grote evenementen de vier grote ruitsteden? Het is zaak om ook in landelijke gebieden dezelfde kwaliteit te brengen. De VRT heeft regionale radiozenders, maar zou met zijn nieuwsdienst de regionale televisiezenders kunnen bijstaan.

Radio is een van de meest ecologische mediavormen. Nochtans dalen de luistercijfers. De cijfers voor Studio Brussel zijn de laagste in tien jaar, terwijl de VRT net meer jonge mensen wil bereiken. Wat zijn de oorzaken en hoe kan er iets aan gedaan worden?

De plannen voor het nieuwe VRT-gebouw waren ambitieus. De spreker wil bevestiging van de VRT dat ook het volgende gebouw zal zorgen voor stadsvernieuwing, interne organisatievernieuwing enzovoort. Het blijft hem trouwens verbazen dat een ervaren architectenbureau de kosten zo de pan laat uit swingen.

Ook Gustaaf Pelckmans sluit zijn betoog met een verwijzing naar de nieuwe beheersovereenkomst.

6. Jos D'Haese

Jos D'Haese is onder de indruk van wat de VRT allemaal doet. Een sterke openbare omroep is wezenlijk voor nieuwsduiding, cultuur, sport, ontspanning enzovoort.

Het lid vraagt waarop de VRT precies bespaard heeft. Welke zaken had ze anders willen aanpakken als er meer middelen waren?

Jos D'Haese vreest samen met de personeelsleden, de directie en de kijkers, dat de nieuwe zware besparingen heel veel van het moois dat hier vandaag gepresenteerd wordt, op de helling zullen zetten. Gevolg zijn dan minder Vlaamse producties, minder aanwervingen van nieuwe Vlamingen, minder sportaanbod, minder externe producties enzovoort.

De VRT is al een van de minst gefinancierde openbare omroepen in de Europa. Nu worden van haar besparingen van 12 miljoen euro verwacht. Tegen het einde van deze regeerperiode zal ze in totaal 44 miljoen minder budget hebben, op een dotatie van nog geen 270 miljoen euro.

Eén personeelslid op acht zal er over vijf jaar niet meer zijn. Volgens de vakbonden kan dat niet enkel met gerommel in de marge opgelost worden. Wat komt er concreet in gevaar? Wat zal de VRT niet meer of minder goed kunnen doen? Zal er gesnoeid worden in het aanbod, een radiozender geschrapt worden, de nieuwsdienst beperkt worden, minder grote sportevenementen uitgezonden worden?

7. Tine Van den Brande

Tine Van den Brande feliciteert de VRT met de Impact Award van de AIB voor de Eén-reeks *Down the road*. Die prijs brengt de openbare omroep in het rijtje van vorige winnaars CNN en BBC. In het jaarverslag staat trouwens te lezen dat de VRT in 2018 niet minder dan 38 prijzen heeft gewonnen.

Net als de vorige spreker vraagt Groen zich af wat er zal sneuvelen door de besparingen.

Het commissielid vraagt voorts in welke mate er bij producties rekening gehouden wordt met duurzaamheid: aantal afgelegde kilometers, zuinig energieverbruik, gebouwen enzovoort.

Sandbox heeft een nieuw kapitaal van 19,7 miljoen euro gegenereerd. Hebben de start-ups dat toch wel omvangrijke kapitaal ingebracht?

8. Marius Meremans

Marius Meremans vraagt bevestiging van de uitspraak dat het percentage Vlaamse producties bij gelijkblijvend beleid in het gedrang zou komen. N-VA hecht groot belang aan dat percentage. De normen voor muziekproducties worden nu gehaald. Zelfs op Radio 1 is Willy Sommers te horen.

Heel wat politici dringen bij de VRT aan op een ruimere pool van experts. Meer vrouwelijke experts lijkt geen eenvoudige opdracht te zijn.

Voorts hoopt Marius Meremans dat *LangZullenWeLezen!* intussen meer succes heeft. Staat dat los van het actieplan *Leesbevordering* van de Vlaamse overheid?

Er was ophef over een radio-uitzending van Studio Brussel over de ramadan. Op zich past dergelijke duiding van riten en rituelen binnen de opdracht van de openbare omroep, maar dan verwacht Marius Meremans wel dat alle religies aan bod komen.

Hijzelf ziet tot zijn tevredenheid heel wat meer kleur in de schermgezichten. Mensen als Aster Nzeyimana, Ihsane Chioua Lekhli en Fatima Espinar geven blijk van groot talent.

Standaardtaal mag niet enkel de taal van journaal- en andere presentatoren zijn. Op Ketnet kan wel alles in standaardtaal, dus dat moet ook vaker mogelijk zijn op Eén en Canvas. Nu is de indruk dat in fictiereeksen enkel Nederlandse acteurs de standaardtaal gebruiken.

De VRT is gebaat bij meer transparantie over de exclusiviteitscontracten, al is het maar om bepaalde geruchten de kop in te drukken.

Voorheen was Marius Meremans voorstander van een apart cultuurprogramma. Nu is hij blij met de evolutie dat cultuur in andere programma's aan bod komt, waardoor ze meer kijkers bereikt.

9. VRT

Paul Lembrechts benadrukt dat de VRT wel degelijk de ambitie heeft om de streefcijfers te halen. Voor de Algemene Verordening Gegevensbescherming in voege was, haalde de VRT in 2017 een percentage van 2 procent mensen met een beperking, terwijl de norm 0,8 procent was. De cijfers zijn niet drastisch gewijzigd.

Alleen kan er niet over gerapporteerd worden. De VRT heeft de GBA een afwijking gevraagd, maar nog geen antwoord gekregen.

Dat de VRT minder mensen met een lager opleidingsniveau bereikt, is een zorg. De VRT doet daar inspanningen voor. Zo is het kanaal nws.nws.nws een gemakkelijke methode om nieuws te consumeren, waarvan jongeren van alle opleidingsniveaus gebruik maken. Het bereik van bepaalde groepen hangt ook af van andere media-aanbieders. Nieuwe platformen als Netflix trekken een steeds groter deel van de mediaconsumptie naar zich toe, wat het voor de VRT bemoeilijkt om de streefcijfers te halen.

De VRT speelt een belangrijke rol in het stimuleren van talent in Vlaanderen, zowel in de muziek- als in de beeldproductiesector. De VRT haalt de norm van 18,25 procent voor externe producties al enkele jaren, terwijl dat maar tegen 2020 was vereist. Paul Lembrechts bevestigt wel dat het moeilijk wordt die norm te blijven halen. De mogelijkheden om aanbod te maken, staan immers in rechtstreeks verband met de middelen. 18,25 procent van het nieuwe budget is 9 tot 10 miljoen euro minder. Die middelen elders halen, betekent sterk besparen op personeel, een van de grootste kostenposten.

De combinatie van niet-indexatie van werkingsmiddelen, 12 miljoen euro extra besparing en vergrijzingskosten, heeft een directe impact op de aanbodproductie, en dus ook op Vlaamse producties op televisie. De norm is 65 procent. In 2018 haalt de VRT 68 procent. De zendschema's van Eén bevatten, in vergelijking met tien jaar geleden, meer herhalingen en aangekochte programma's en minder eerste uitzendingen van Vlaamse producties. Minder inkomsten betekent dat de herhalingen en de aankopen nog zullen toenemen. Programma's aankopen is de goedkoopste vorm van televisie. Een uur aankopen kost enkele duizenden euro's, een uur televisie maken kost tientallen duizenden euro's.

De dotatie aan de VRT is niet zozeer een subsidie maar een investering in Vlaanderen. Het gaat om een investering in verbinding en in goede informatie, en dus in het democratische gehalte van de samenleving, maar ook in talent. De VRT helpt dat talent, zodat het later in de – nationale en internationale – privémarkt aan de slag kan. De combinatie van de hefboomfunctie van de VRT en het aanwezige talent hebben ervoor gezorgd dat de series internationaal verkocht worden. Zo is de fictiereeks De twaalf al aan heel wat andere landen verkocht, vooraleer de eerste aflevering op antenne kwam. Daardoor worden Vlaamse acteurs, cameralui, regisseurs, beeld-, klank- en lichttechnici ook gevraagd in het buitenland.

De gedelegeerd bestuurder nodigt degenen die nog vet op de soep menen te vinden, uit om de EBU een voorbeeld te vragen van een publieke omroep die modern, innovatief, slank, wendbaar, en zeer performant in termen van bereik is. Hij is zeker dat ze het adres van de Reyerslaan zullen krijgen.

Denemarken, Noorwegen en Finland tellen iets minder inwoners dan Vlaanderen. Hun openbare omroepen stellen tussen de 3000 en 3500 mensen tewerk, met het dubbele van de middelen van de VRT. Zoveel vraagt de VRT niet, wel een duurzame financiering zodat ze de verwezenlijkingen kan bestendigen en, beter nog, verder kan ontwikkelen. De spreker doet deze oproep in naam van de VRT maar ook van de Vlaamse audiovisuele sector.

De VRT stelt zelf goed 2000 personen tewerk, maar volgens de studie van de KU Leuven en VUB geeft ze werk aan een 3200 personen. 1200 mensen uit de productie- en de facilitaire sector werken dus op interimbasis bij de VRT. Het gaat om zeventig tot honderd mensen per dag. Dat maakt het mogelijk op een flexibele manier in te spelen op activiteiten zoals evenementen. Voor de spreker is dat geen

omzeiling van het percentage voor personeel, maar een manier om slank en wendbaar te zijn.

De VRT heeft zich in 2018 zo goed mogelijk aan het reclameplafond gehouden. Dat is met minder dan 500.000 euro overschreden. De jaren ervoor bedroeg die overschrijding soms 6 tot 7 miljoen euro. Of die reductie een goede zaak is, daarover lopen de meningen uiteen. De VRT beschouwt ze zelf als een marktversturende maatregel. Ze wil de markt nochtans zeker niet monopoliseren. België is het sterkste radioland van West-Europa, met een radioreclamemarkt die tot voor 2018 jaarlijks groeide met 4 tot 6 procent. Daarmee was het een van de enige klassieke reclamemarkten die nog groeiden.

Door het plafond te respecteren is de groei uit de Vlaamse radioreclamemarkt verdwenen, terwijl die in Wallonië gehandhaafd is. Misschien kregen de commerciële spelers hierdoor iets meer advertenties, maar een ander deel ging naar internationale digitale spelers. De VRT heeft steeds gepleit dit beheer over te laten aan de Var en de commerciële spelers. Uiteraard wil de openbare omroep de financiële afspraken respecteren en eventuele excedenten investeren in de Vlaamse audiovisuele sector, bijvoorbeeld via het Vlaams Audiovisueel Fonds. Het is een spijtige zaak om die kansen te laten liggen.

Het marktaandeel van de VRT-radiomerken ligt iets hoger dan 60 procent. Markt-aandelen schommelen: in dezelfde periode dat het aandeel van Studio Brussel is gedaald, is dat van MNM gestegen. Misschien zal het volgende keer omgekeerd zijn.

Door de huidige beheersovereenkomst mag de VRT geen extra DAB-aanbod creëren. De VRT zal voor de volgende beheersovereenkomst vragen om een breder gamma te mogen aanbieden.

Chantal Pattyn is nethoofd van Klara en nog altijd een van de belangrijkste cultuurspecialisten bij de VRT. Cultuurmanager is ze echter niet langer. Die rol heeft Tinka Claeys overgenomen. Zij maakt er zaak van cultuur te brengen op de klassieke media, maar ook steeds meer op diverse digitale platformen.

Welke effecten besparingen zullen hebben op toekomstige werking, is moeilijk te voorspellen. Paul Lembrechts wil geen uitspraken doen over het personeelsbestand, maar 43 procent van 40 miljoen euro is ongeveer 17 miljoen euro. Hij laat het aan de volksvertegenwoordigers om te berekenen over hoeveel mensen dat gaat. De besparingen zullen daarnaast wel degelijk ook in het aanbod blijken.

De stopzetting van het nieuwbouwcontract is een tegenvaller. De VRT wil het oorspronkelijke eisenprogramma overeind houden: een gebouw voor het grootste cultuurinstituut van Vlaanderen, een publieke plek waaraan beleving gekoppeld is, enzovoort. De openbare omroep hoopt de vertraging tot een minimum te kunnen beperken.

Luc Van den Brande geeft aan dat de raad van bestuur op 18 november de visie-nota zal goedkeuren. Het is een kernachtig document, met zes hoofdpunten waarin de visie op de openbare omroep in het mediabestel voor de komende vijf jaar geschetst wordt. Het is de basis voor een consultatie van alle stakeholders. Het is de bedoeling om tegen eind juni of begin juli 2020 een nieuwe beheersovereenkomst te hebben.

Het hart van de VRT-voorzitter bloedt omdat het nieuwbouwproject gesneuveld is, maar het was niet haalbaar binnen de financiële contouren.

Hoewel sommigen anders suggereerden, ziet de VRT zelf geen enkele reden om niet in de Reyerslaan in Brussel te blijven. Ook blijft het de ambitie om een gebouw neer te zetten dat een landmark is. Duurzaamheid is ingebakken in het concept: een kleinere en rationelere energie-efficiënte ruimte. Dat moet komaf maken met de boutade dat de VRT-gebouw de grootste radiator van Europa is. Het gebouw is betaalbaar omdat de vrijgekomen ruimte voor andere projecten kan dienen en omdat het een derde kleiner wordt. De duurzaamheid zal ook doorgetrokken worden naar andere aspecten van de opdracht.

Nog voor het einde van deze maand zal de VRT samenzitten met vertegenwoordigers van de cultuursector. Het zal gaan over het horizontale cultuuraanbod, dus de losse items in programma's, maar ook over verdieping. Het aanbod levensbeschouwing is niet langer in handen van derden, maar van de VRT zelf. Ze hoort alle opvattingen aan bod te laten komen. Dat is niet zo eenvoudig, omdat ze daarvoor steunt op de input van externen.

Omdat Nederland een homogeen taalgebied is, springt de Nederlandse omroep lossen om met taal. Het is evident dat de standaardtaal gesproken wordt in nieuws, informatie en op Ketnet, maar in fictiereeksen mag herkenbare taalkleur aanwezig zijn.

De voorzitter vindt dat de openbare omroep een extra inspanning zou mogen doen voor lokale levendige culturele of gemeenschapsbiotopen, en zich niet enkel tot de grote steden heeft te beperken. De VRT moet zijn waar de mensen zijn.

De evolutie op vlak van regionale omroepen is anders dan in andere Europese landen, zelfs dan het meest centralistische land, Frankrijk. Daarbij komt nog dat de verschillende regionale omroepen verschillende structuren en aandeelhouder-schappen kennen.

Terloops vindt Luc Van den Brande zelf de passie voor radio de mooiste omdat die, meer dan beeldmedia, de verbeelding aanspreekt.

De impact van de besparingen is reëel. Ook aan efficiëntie zijn grenzen. Als de budgetten te krap worden, kan de VRT niet anders dan interen op haar aanbod. Het is moeilijk de waarde van een openbare omroep in cijfers om te zetten. De waarde van onderwijs en zorg is gemakkelijker te meten. De openbare omroep heeft echter een immateriële waarde. Er is een rechtstreekse band tussen de sterkte van de openbare omroep en het democratische gehalte van de samenleving. Volgens een rapport van de EBU behoren ook gemeenschapszin, participatie aan verkiezingen en lagere corruptie tot de voordelen.

De spreker wijst de commissie op de paradox tussen de lof bij elk jaarverslag en de besparingsdrift van de opeenvolgende regeringen. De dotatie stond van oudsher in voor ongeveer 70 procent van de VRT-middelen. Nu is dat een goeie 60 procent. De openbare omroep moet beter leren delen en duiden waarom hij nodig is. Zijn voorzitter rekent op het parlement om een duurzame ondersteuning te geven aan wat te koesteren is voor de toekomst.

10. Slotronde

Het verwondert *Gustaaf Pelckmans* dat de nieuwe minister van Media, die in warme taal en verstandig communiceert over de VRT, toch de cijfers van de VRT over de besparingen betwist. Wat zijn de juiste cijfers?

Wilfried Vandaele vindt dat de VRT de besparingen niet mag zien als een straf of een niet-erkenning. Er wordt overal bespaard. De VRT deelt mee in de klappen, en dit keer iets minder dan de andere entiteiten van de Vlaamse overheid.

Stephanie D'Hose acht haar vragen over de nieuwbouw niet afdoende beantwoord. Hoe zit het met de autofinanciering? Hoe gaat het nu verder? Ook andere vragen, onder meer over de vrouwensport, kregen geen antwoord.

Open Vld bezondigt zich niet aan VRT-bashing. Het is evenwel de taak van politici om opbouwend kritisch te zijn. Wat de VRT doet, is goed. Het is zaak ook de vraag te stellen op welke manier ze het doet.

Luc Van den Brande legt uit dat de VRT geen overheidsbedrijf is, geen dienst van de Vlaamse Gemeenschap en geen staatsomroep. Ze is een nv van publiek recht. In december zal de regering een voorstel doen over de samenstelling van de nieuwe raad van bestuur. Die zal aantreden op 10 of 12 januari.

Paul Lembrechts wijst erop dat de VRT de afgelopen jaren reportages bracht over dameshockey, -wielrennen en -basket. Ze bracht ook heel wat vrouwenvoetbal, maar recent zijn de rechten voor wedstrijden van de Red Flames toegewezen aan DPG Media. In ieder geval is er op dat vlak de jongste jaren heel wat gewijzigd.

Het nieuwe gebouw wordt door twee bronnen gefinancierd. Ongeveer 75 miljoen euro komt van de verkoop van gronden aan het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De rest zal zich terugverdienen door goedkopere onderhouds- en exploitatiekosten. De VRT zal de overheid dus terugbetalen, zodat ze op termijn met eigen middelen het gebouw bekostigd heeft. Aan de raad van bestuur zal midden december een voorstel voor een nieuw bouwproject overgemaakt worden. Doel blijft een cultuurhuis voor Vlaanderen te bouwen.

De gedelegeerd bestuurder wil geen polemieken over de besparingscijfers starten. Hij geeft gewoon een lijst van budgettaire effecten. Het gaat dan niet alleen om gevolgen van beslissingen van deze regering.

Ten eerste staat in de begroting een besparing van 12 miljoen euro voor deze regeerperiode. Die jaarlijkse besparing van 2,4 miljoen euro start in 2020. Voorts worden de werkmiddelen deze regeerperiode niet geïndexeerd. Dat slaat op 58 procent van de dotatie. 42 procent, de personeelscomponent, wordt wel geïndexeerd. Volgens de indexprovisies van het Planbureau voor de periode 2020-2024 betekent dat voor die 58 procent 15 miljoen euro. De vergrijzingskosten over de komende vijf jaar bedragen 7 miljoen euro. De bijdrage van de VRT in 2024 aan de pensioenen voor statutairen is ongeveer 2 miljoen euro. In totaal maakt dat alles 36 miljoen euro.

Tot slot is er een punt waarover geen eensgezindheid zal worden bereikt: de niet-indexering van de afgelopen regeerperiode, die in 2018 en 2019 gecompenseerd is door eenmalige niet-structurele maatregelen. Dat gebeurde deels met resten van de herstructureringsenveloppe, en deels met extra dividenden van de Var. Zo heeft de VRT die twee jaren kunnen werken alsof haar dotatie wel geïndexeerd was. In 2020 wordt daarvoor echter slechts 1,1 miljoen euro vrijgemaakt, terwijl de niet-indexering voor iets meer dan 9 miljoen euro minder middelen zorgt. Dat maakt een tekort van 8 miljoen euro, dat ook een invloed heeft op de jaren nadien. Dat betekent dus dat de VRT van 8 miljoen euro in 2020 tot een totaal van 44 miljoen euro tegen het einde van de regeerperiode moet besparen, met de nodige gevolgen voor aanbod én personeel.

Tine Van den Brande vraagt nog wat er gebeurt met de reclame-inkomsten boven het plafond.

Paul Lembrechts antwoordt dat het eerste miljoen euro naar het Mediafonds gaat. De rest is ten bate van de algemene begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Luc Van den Brande concludeert dat de VRT geen onderaannemer is van de Vlaamse Regering.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Manuela VAN WERDE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ABI	Association for International Broadcasting
BBC	British Broadcasting Corporation
BRTN	Belgische Radio- en Televisieomroep Nederlandstalige Uitzendingen
CIM	Centrum voor Informatie over de Media
CNN	Cable News Network
DAB	digital audio broadcasting
DNA	desoxyribonucleic acid
DPG Media	Medialaan – de Persgroep Publishing
EBU	European Broadcasting Union
GBA	Gegevensbeschermingsautoriteit
hr	human resources
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
IS	Islamitische Staat
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MNM	Music and More
nv	naamloze vennootschap
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
Var	Vlaamse Audiovisuele Regie
VIAA	Vlaams Instituut voor Archivering (oorspronkelijke naam = Vlaams Instituut voor het Audio-visueel Archief)
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WK	wereldkampioenschap